

Tartu Regiooni Energiaagentuur
Tartu Regional Energy Agency

KOVde töötubade programm

**„Kliimamuutus ja energiajuhtimine kohalikus
omavalitsuses“.**

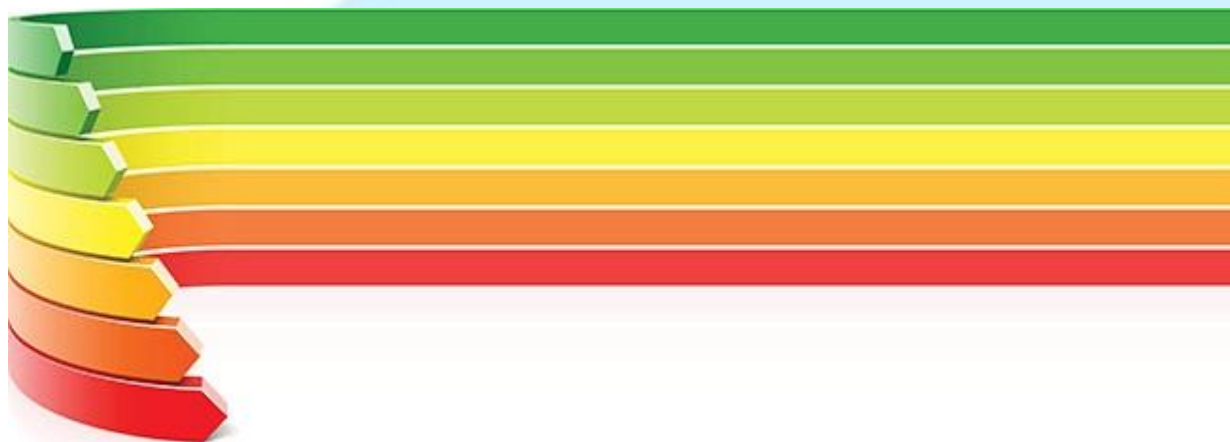
**Energiatõhususe ja taastuvenergia töötubade
kokkuvõte**

Ülo Kask

Tartu Regiooni Energiaagentuur (TREA)

20.10.2022. MKM, Tamme saal

Millest räägin

... Energiatõhusus

... Taastuvad energiaallikad

... Kuidas edasi, mida teha?

Energiatõhususe aspekti sisaldavad valdkonnad KOVs

Hooned ja neis olevad tehnosüsteemid (sh elektrivarustus, kütte- ja jahutussüsteemid, ventilatsioon, tarbevee soojendamine)

Sõidukipark ja KOV poolt osutatavad transporditeenused (sotsiaaltransport, koolibussid vallavalitsuse autod jms)

Tänavavalgustus (mastid elektriliinid jms)

Kaugküttevõrgud (katlamajad, torustikud ja katelseadmed) kui kuuluvad KOVle

Veevarustus ja kanalisatsioon (puhta- ja reovee käitlus)

Elektrilised seadmed (kontoris, allasutustes jm)

Hoonete energiatõhususe valdkonna probleemid

Üldiselt on hoonete renoveerimise/rekonstrueerimise hangete planeerimise (või planeerimata jätmise) aluseks rahastamise olemasolu – tegeletakse nende projektidega, mille jaoks on rahastus ja riiklikud toetusmeetmed olemas.

Antakse aru, et selline tegevus ei ole optimaalne ning soovitakse pigem võimalust prioriteetide seadmiseks pika renoveerimisplaani koostamiseks, millel oles ka pikaajaline rahastuskava.

KOVde potentsiaal energiasäästuks ja -tõhususeks on kasutamata kompetentsi puudumise ja rahastamise katkendlikkuse tõttu.

Huvi nende teemadega tegelemiseks koha peal on suhteliselt suur, aga eelmainitud põhjustel piirduakse pigem administreerimisega plaanipärase tegevuse asemel.

Järeldused töötubadest?

Üldjuhul puudub KOVdes eraldi energiatõhususe ja kliima teemadega tegelev spetsialist. Nende teemadega seonduvad ülesanded kuuluvad arendusjuhi (arendusnõuniku) tegevuste hulka või on need jagatud mitme spetsialisti vahel, kes sisuliselt ei tegele juhtimisega vaid administreerimisega.

Energiatõhususe alase kompetentsi puudumist KOVdes (näitas ka küsitluse analüüs) teadvustatakse ja selle probleemiga püütakse jõudumööda tegeleda.

KOVde potentsiaal energiasäästuks ja -tõhususeks on jäänud suures osas kasutamata kompetentsi puudumise ja rahastamise katkendlikkuse tõttu

Energiajuhtimise rakendamise kõige olulisemaks motivaatoriks peetakse energiasäästu ja sellest tulenevat rahalist säästu.

Ettepanekud / võimalikud lahendused / jätkutegevused

Riigi tasand

Riiklikud energiatõhususe suurendamise toetusmeetmed ja rahastusplaanid peaksid olema pidevad ja pikaajalised, mis võimaldaks ka KOVidel seada prioriteete ja neid vastavalt järjekorrale ellu viia.

Regionaalsed või maakonnatasandi nõustamiskeskused peaksid pakkuma kompetentsi eelkõige valdkondades, mis puudutavad reaalse tingimustega arvestavat pikaajalist planeerimist ja finantseerimist, s. h tehnilist abi hoonete renoveerimisel, mis võimaldaks ka KOVidel seada prioriteete ja neid vastavalt järjekorrale ellu viia.

Töötoas osalenute hinnangul on omavalitsustes energiajuhtimise rakendamiseks s.h energiatõhususe valdkonna arendamiseks, tarvis asjakohaseid koolitusi ja juba toimivate üle-Eestiliste praktikate tutvustamist. (kaasatud asjaomased MTÜd)

Renoveerimise ja energiatõhususe alase nõuande saamise lahenduseks KOVidele võiks olla PPP laadsete regionaalsete kompetentsikeskuste asutamine TREA eeskujul.

Ettepanekud / võimalikud lahendused / jätkutegevused

Omavalitsuste tasand (sh Eesti Linnade ja Valdade Liit)

KOVis peaks koostama andmebaasi lokaal- ja kohaliku küttega hoonetest. Võimalik oleks kasutada EHRi uuendatavat andmebaasi (kütteseadmed, kasutatud energia (kütuse) liik ja hulk aastas), kuid seda tuleb jooksvalt täiendada, et oleksid kõikide hoonete kohta adekvaatsed andmed.

See võimaldaks tulevikus sarnaselt kaugküttel olevate hoonetega koostada aasta põhiseid energiamärgiseid automaatselt.

Kaasatavad sidusrühmad

Riigiasutused (MKM ehitus- ja elamuosakond, Rahandusministeerium, KredEx+EAS, EHR)

KOVd (sh ELVL)

Muud turuosalised (EKVÜ, EEEL jt).

Soovituslikke kirjandusallikaid

Soovitud KOVi hoonete ehitamiseks ja renoveerimiseks. TREA 2021 / <https://trea.ee/wp-content/uploads/2022/08/Soovitud-KOVi-hoonete-ehitamiseks-ja-renoveerimiseks.pdf>

Soovitud kohalikele omavalitsustele elumajanduse korraldamiseks. TREA 2018

Taastuvate energiaallikate valdkonna probleemid

Taastuvate energiaallikate rakendamise alase kompetentsi puudumine KOVdes (seda küsitluse analüüs).

Probleemi teadvustatakse, sellega püütakse jõudumööda tegeleda.

Mitmetes piirkondades puuduvad taastuvatel energiaallikatel töötavate elektritootmise seadmete jaotusvõrku ühendamise võimalus (võimsuse piirang).

Elanike ja kogukondade vastuseis suurte taastuvate energiaallikate baasil töötavate energiatootmisseadmete (parkide) rajamiseks nii maale kui merele.

Järeldused töötubadest?

KOV-i töötajate teadlikkust taastuvatest energiaallikatest on ebapiisav.

Seetõttu on oluline täiendavate koolituste korraldamine ja teemakohaste materjalide levitamine KOV-i töötajatele.

Taastuvenergia rajatiste osas nt [kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat](#) ja <https://www.trea.ee/blog/puitkutuste-kasutaja-k>

<https://www.planeerijad.ee/wp-content/uploads/2021/09/kov-tuule-paikese-kasiraamat-1.pdf>

<https://www.trea.ee/wp-content/uploads/2021/02/Puitk%C3%BCtuste-kasutaja-k%C3%A4siraamat.pdf>

Ettepanekud (sisend energiamajanduse arengukavasse aastani 2035). Jätkutegevused

Riigi tasand

Regionaalsed või maakonnatasandi nõustamiskeskused peaksid nõustama ja toetama ekspertiisiga KOV ametnikkonda (energiarajatiste) taotluste menetlemisel, vajadusel vastava ametikoha loomine kas kohalikul või maakondlikul tasemel.

Jätkata projekti käigus läbiviidud koolitustele sarnaste koolituste ja praktiliste töötubade läbiviimist ja varasematesse teemadesse lülitada energiajulgeolek, varustuskindlus, energiapiisavus energiatarbimise juhtimine, küberjulgeolek jms.

Toetada jätkuvalt Elektrilevi OÜ (riigiettevõtte) jaotusvõrgu liinide ja alajaamade tugevdamist eesmärgiga liita rohkem taastuvatel energiaallikatel töötavaid hajutatud energiatootmise seadmeid.

Ettepanekud (sisend energiamajanduse arengukavasse aastani 2035). Jätkutegevused

Omavalitsuste tasand (sh Eesti Linnade ja Valdade Liit)

Plaanipäraselt ja süstemaatiliselt koolitada/arendada KOV energiavarustuse (sh taastuvenergia lahendused), tänavavalgustuse, ehituskorralduse ja planeeringutega tegelevaid spetsialiste taastuvenergialahenduste rakendamise teemadel.

Koostöö piirkonna omavalitsuste vahel (nt maakonna tasandil) regionaalsete või maakondlike nõustamis/kompetentsikeskuste loomiseks, mis võiksid pakkuda kompetentse eelkõige tehnovõrkude pikaajalisel planeerimisel ja täiendavate finantseerimisvahendite leidmisel, tehnilist abi taastuvate energiaallikate kasutusele võtmisel, mis võimaldaks ka KOVidel seada prioriteete ja neid vastavalt järjekorrale ellu viia.

Energiarajatistelt (nt tuulepargid) saadava kompensatsiooni kui kohaliku kasu kehtestamiseks ja jaotamiseks luua KOVide algatusel kogukondi ja kodanikke kaasates selged ja läbipaistvad reeglid.

Ettepanekud (sisend energiamajanduse arengukavasse aastani 2035).

Jätkutegevused

Muud turu osapooled (ettevõtted, MTÜd, kogukonnad)

Kogukonnad ja kodanikud peaksid aktiivselt osalema energiarajatistelt saadava kompensatsiooni kui kohaliku kasu kehtestamiseks ja jaotamiseks selgete ja läbipaistvate reeglite väljatöötamises.

Elektrilevi OÜ (riigiettevõtte) peaks tegema aktiivsemat ja süstemaatilisemat koostööd kohalike omavalitsustega jaotusvõrgu liinide ja alajaamade tugevdamisel eesmärgiga liita rohkem taastuvat energiallikatel töötavaid hajutatud energiatootmise seadmeid.

Mida teha ja kuidas edasi?

Dilemma: Kas suudame ise juhtida oma energia kasutamist ja seda vähendada või liigume edasi energia kasutamise suurenemise kursil (energiakasutus SKP ühiku kohta kasvab)?

Oluline ülesanne tulevikuks: Haakida lahti majanduskasv energiakasutuse suurenemisest.

Mida teha ...

Sõltuvust saab vähendada kas:

Vähendame tarbimist (mitte ainult energia, vaid igasugust tarbimist) s.h renoveerime hooneid, säästame materjale jne

või/ja

toodame ise energiat taastuvates allikatest
(vähendame keskkonna heidet).

Säästmine jääb aktuaalseks ka oma tootmise korral.

Kuidas edasi...

Hoonete (s.h tehnosüsteemide) renoveerimisel/rekonstrueerimisel muutub järjest olulisemaks eelnev kavandamine, planeerimine, projekteerimine ja tööde teostamise kvaliteet.

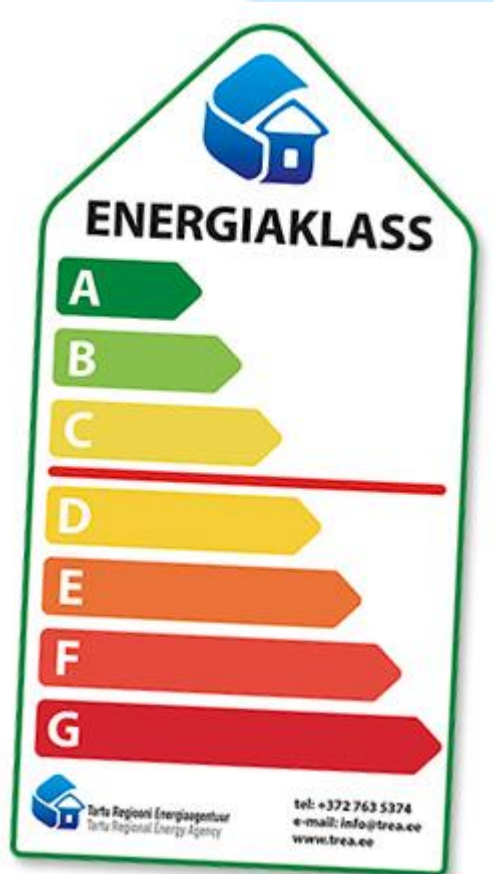
Oleme, TREAs, koostöös meie heade partneritega Euroopast välja töötanud „**kõik ühest kohast**“ lahenduse „Energiatõhus eluase“, et omanikel oleks hõlpsam kontrollida kogu renoveerimise protsessi algusest lõpuni.

Tartu Regiooni Energiaagentuur
Tartu Regional Energy Agency

TÄNAN KUULAMAST ja KAASA MÕTLEMAST!

Ülo Kask
TREA energeetika ekspert
Ulo.kask@trea.ee